

пов'язано з відсутністю у багатьох банках кваліфікованих спеціалістів які займаються розробкою ефективних антикризових програм та власне боротьбою з кризовими явищами у банківській сфері.

Література

1. Всі проблемні банки України // <http://www.dom2000.com.ua/ru/main/article/id/8673>
2. Економічна правда // <http://www.epravda.com.ua/news/>
3. Інформаційні загрози банківській системі // http://www.seemus.com.ua/article/Tochka_zreniya/Informatsiyni_zagrozi_dlya_bankivskoyi_sistemi.html
4. Приватбанк // <http://privatbank.ua>
5. Рейтинг банків // <http://www.epravda.com.ua/publications/49f5582b56c73>

УДК 658.12.34

І. В. ГОЙ, І. В. БАБІЙ
Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Досліджуються стан, особливості та перспективи формування основних складових логістичного середовища вітчизняних підприємств.

Investigate the status, characteristics and prospects of forming the basic components of logistics environment of ukrainian enterprises.

Ключові слова: логістичне середовище.

Постановка проблеми. У нинішньому конкурентному середовищі перед промисловими підприємствами постають нові задачі – чітке своєчасне виконання замовлень, управління собівартістю продукції, зниження витратків та ін. Окрім того, підприємства, що функціонують сьогодні на вітчизняному ринку, розширюючись до масштабів глобальних моделей, здійснюють свою діяльність у рамках світової економіки. У зв'язку з цим з'являється настійна необхідність дослідження додаткових можливостей подальшого зниження рівня витрат і собівартості продукції, підвищення рівня якості обслуговування споживачів, реорганізації і реструктуризації підприємства з метою підвищення ефективності бізнесу.

Діяльність підприємств може стати по-справжньому ефективною тільки в тому випадку, якщо їм вдасться залучити в інтеграцію своїх споживачів і постачальників – мова йде про перебудову бізнесу на основі логістичного підходу, який полягає в інтеграції окремої ланки логістичного ланцюга в єдину систему наскрізного керування матеріальними й інформаційними потоками з метою досягнення бажаного результату з мінімальними витратами часу й ресурсів, спонукає шукати шляхи оптимізації управління бізнес-процесами підприємства. Одним з важливих завдань фахівця з логістики є визначення можливих способів і методів реагування на чинники мінливого зовнішнього середовища і, в першу чергу, такої його складової як “логістичне середовище”.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання дослідження логістичного середовища в умовах становлення ринкових відносин висвітлювались в публікаціях як вітчизняних науковців, так і з країн СНД: Тридід О.М., Таньков К.М., Окландер М.А., Крикавський Є.В., Сергєєв В.І., Міротін Л.В., Некрасов А.Г., Ташбаєв И. та ін. Невирішеним питанням залишається системний аналіз та відсутність чіткої структуризації логістичного середовища підприємств.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в 1) конкретизації сутності поняття “логістичне середовище” та визначення його структурних компонентів; 2) дослідженні існуючого стану та перспектив подальшого розвитку складових логістичного середовища; 3) визначити його вплив на формування та ефективне функціонування логістичних систем вітчизняних підприємств.

Виклад основного дослідження. Логістичне управління компанією можна визначити як наскрізне (інтегроване) управління бізнес-процесами по просуванню продукції і супутніх йому потоків від джерела його виникнення до кінцевого споживача з метою досягнення максимальної ефективності діяльності компанії. Логістичне управління в компанії виконує функції організації, планування, регулювання, координації, контролю і аналізу. Одним з найважливіших завдань логістичного менеджменту в компанії є координація логістичних функцій і узгодження цілей з постачальниками, підрядчиками і споживачами. Логістичне управління компанією можна також розглядати як систему, що пов'язує в єдине ціле управління як внутрішніми бізнес-процесами, так і бізнес-процесами партнерів.

Одному з важливих завдань фахівця з логістики є визначення можливих способів і методів реагування на чинники зовнішнього середовища і, в першу чергу, такої його складової як “логістичне середовище”. На нашу думку, логістичне середовище – це зовнішні умови логістичної діяльності підприємства. В літературі застосовуються терміни, що відображують окремі його аспекти: ринок логістики, ринок логістичних послуг

(логістичних провайдерів), ринок транспортних, складських послуг та ін. Однак, оскільки логістичне середовище має складну структуру, то в процесі дослідження воно потребує інтегрованого розгляду всіх його складових.

По-перше, відповідно до загальноприйнятого підходу, логістичне середовище може бути поділене на макро- та мікросередовище. По-друге, на наш погляд, до складових елементів логістичного макросередовища слід віднести: 1) нормативну базу логістичної діяльності; 2) стан (кон'юнктуру) ринку складської нерухомості, ринку транспортних засобів та складського обладнання, ринків послуг логістичних провайдерів різних рівнів - транспортних, експедирування, митних, складських, ІТ, брокерських, логістичний сервіс (перед та після-продажне обслуговування) та ін.; 3) логістичну інфраструктуру макрорівня (транспортні магістралі, вокзали, порти, вантажні термінали, склади, інформаційні системи, логістичні центри) (рис. 1). По-третє, до логістичного мікросередовища підприємства слід відносити суб'єктів та логістичну інфраструктуру мікрорівня (ланцюгів поставок або логістичних мереж), в яких бере участь конкретне підприємство.

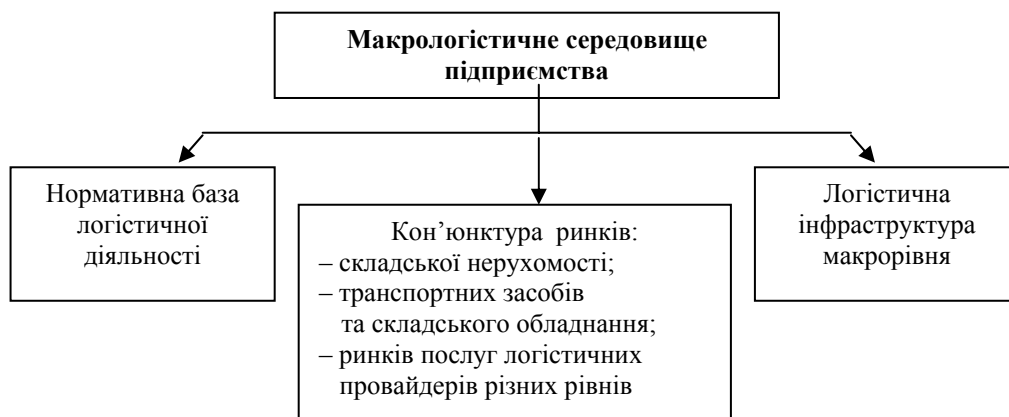

Рис. 1. Складові макрологістичного середовища

Виходячи з викладеного, узагальнена схема логістичного середовища може бути представлена у вигляді рис. 2.

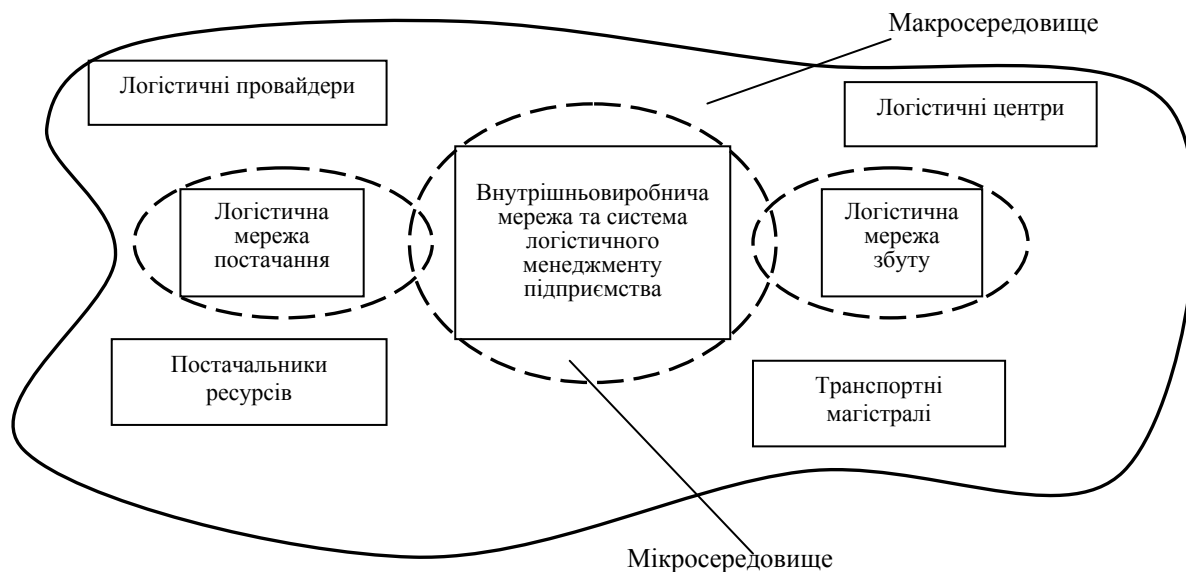

Рис. 2. Структура логістичного середовища підприємства

Параметри логістичного середовища є вирішальним фактором успішної діяльності підприємств. На основі узагальнення поглядів експертів розглянемо теперішній стан та перспективи розвитку окремих його складових в Україні.

Нормативно-правове урегулювання логістичної діяльності має створити умови для оптимального розвитку та функціонування логістичних систем, раціональної інфраструктури логістичних процесів та ефективного управління у сфері логістичних правовідносин. Крім того, законодавча база має стати регламентуючою основою для розробки відповідної стратегії у логістичній сфері діяльності підприємства. Адже саме ця база надає можливість суб'єкту господарювання визначити спектр допустимих дій у взаємовідносинах елементів мікрологістичної системи, усіх контрагентів у межах логістичного середовища та сукупність допустимих мето-

дів досягнення основних цілей підприємства і забезпечення власних його інтересів. Однак, у складних умовах процесу становлення логістики в економіці України, можна говорити лише про початкове створення нормативно-правової бази логістичної діяльності, оскільки її стан характеризується складністю та, в деякому розумінні, невизначеністю.

Вітчизняна нормативно-правова база логістичної сфери представлена рядом законів (а саме закони України: “Про захист економічної конкуренції”, “Про захист прав споживачів”, “Про зовнішньоекономічну діяльність”, “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”, “Про приєднання України до Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів”, “Про транскордонне співробітництво”, “Про транспортно-експедиторську діяльність” тощо), сукупністю нормативно-правових актів (меморандуми, розпорядження, накази, постанови тощо) та основними положеннями відповідних кодексів України. Однак, існуюча нормативно-правова база в Україні, що регламентує питання у логістичній сфері, не створює достатніх умов для її ефективної діяльності і відстає від реальних потреб ринкового середовища. Норми законодавства не уніфіковані і майже не адаптовані до міжнародно-правових норм і стандартів.

В економічно розвинених країнах складська нерухомість є самостійним сегментом ринку комерційної нерухомості. В Україні ж довгий час ринок складських приміщень залишався нерозвиненим. Фахівці підкреслюють, що на сьогодні близько 70–80 % всіх складських приміщень на Україні є або мінімально реконструйованими будівлями радянської епохи (цехи заводів і фабрик), які насилу можна віднести до складської нерухомості, або неясними, не реконструйованими складами, розташованими в промислових зонах, які не можуть бути цікаві ринку. Існує і третій варіант – професійні або напівпрофесійні об’єкти, створені певними компаніями виключно для власних потреб, і, відповідно, не представлена на ринку оренда і продажі. Але останнім часом в Києві, а потім і в обласних центрах, почався підйом ринку складської нерухомості – попит на складські “метри” збільшується, ставки оренди складських приміщень ростуть, з’являється все більше проектів сучасних якісних складських комплексів.

Для України вирішальне значення має її транзитне розташування. У зв’язку з цим необхідна значна кількість перевалочних баз для обробки величезних вантажопотоків. Що стосується основного внутрішнього попиту в нашій країні, то його формують виробники, оператори торгових мереж, логістичні і дистрибуторські компанії – якісні складські площі завжди мають попит. Наприклад, в Росії тільки в московському регіоні не хватає близько 1 млн м² таких приміщень. Київ і Київська область, за оцінками експертів, у 2006–2007 рр. мали потребу в 400–500 тис. м². У 2008 р. ця цифра була ще більшою – від 600 тис. м². В цілому, потреба українського ринку в складських приміщеннях в до кризовий період становила за різними оцінками від 700 тис. до 1 млн м² щорічно [2].

В наслідок кризових явищ в світовій економіці очікувані прогнози фахівців не справдилися і станом на кінець першого кварталу 2010 року вакантність складської нерухомості в середньому в Україні становила вже 30 %. У Києві результат трохи кращий: лише 20 % вільних площ, що пояснюється високим рівнем активності логістичної діяльності. В 2010 році орендна ставка на складські приміщення в Києві та області повернулася до рівня 2000 року і становить 5–7 у.о. за м², при цьому в регіонах орендні ставки коливаються від 1,5 до 5 доларів за квадратний метр [3]. Оператори почали працювати в суборенді і здавати невеликі площі на короткий термін. Так, якщо раніше найчастіше здавалися склади площею 5–10 тис. м² на термін 3–5 років, то зараз площі зменшилися до 2–3 тис. квадратів, а термін – до року [4]. Промислові підприємства, як відзначають учасники ринку, взагалі практично перестали користуватися послугами складів. Загальною тенденцією є зростання вимог орендарів до співвідношення “якість–витрати” при ухваленні рішень щодо вибору складських приміщень. По мірі виходу з кризи, вони будуть прагнути скористатися сприятливішими ринковими умовами і повертатися до основних логістичних вузлів, розташованих близько до крупних мегаполісів.

Ще один наслідок падіння попиту – зниження тарифів на обслуговування перевезень і складування. Схожа картина за тарифами на перевезення вантажів. За 2009 рік підприємствами транспорту України перевезено вантажів майже на 22 %, ніж за 2008 рік. Морські перевізники були вимушені понизити фрахти багатьом напрямом. Приблизно та ж ситуація спостерігалася на ринку залізничних і автомобільних вантажоперевезень. Однак за перший квартал 2010 року підприємствами транспорту було перевезено на 12,4 % більше, ніж за січень-березень 2009 року.

У 2010 р. змінився портрет споживача логістичних послуг. Якщо в минулому році це були логістичні оператори, дистрибутори та ритейл, то у 2010 р. на перший план виходять ритейл і тільки за ним ідуть дистрибутори та виробництво. Будуючи стратегію логістичної діяльності, підприємства мають враховувати особливості та останні тенденції логістичного середовища.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Структуризація логістичного середовища сприяє поглибленому розумінню зовнішніх умов в яких виникають логістичні проблеми окремих підприємств. Врахування особливостей динаміки логістичного середовища забезпечить розробку конкурентоспроможної стратегії вітчизняних підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Питання побудови організаційно-економічних та організаційно-управлінських механізмів формування та реалізації стратегії поведінки вітчизняних підприємств в мінливому логістичному середовищі залишаються малодослідженими, що і є перспективним напрямом подальших досліджень.

Література

1. Крикавський Є. Логістичне управління. – Л.: Львівська політехніка, 2005. – 684 с.
2. baltki.com.ua
3. omobaza.info
4. ukrbiznes.com

УДК 658.012.2

В. М. ЙОХНА, Є. Г. РЯСНИХ
Хмельницький національний університет**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЇХ РОЛЬ
У ОБГРУНТУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

Визначено місце інноваційних технологій фінансового менеджменту у сукупності інновацій, здатних поліпшувати ефективність діяльності підприємства. Показано їх роль у реалізації завдань розвитку промислових підприємств.

The place of innovative technologies of financial management in terms of innovations, able to improve the effectiveness of enterprise, is determined. Their role in realization of industrial enterprises development tasks is shown.

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку світової та української економіки характеризується активізацією глобалізаційних процесів, поглибленням спеціалізації та розподілу праці, що зумовило посилення конкурентних позицій транснаціональних корпорацій на ринках багатьох країн і витіснення з них національних виробників. Світова фінансово-економічна криза, яка суттєво вплинула на загальну економічну динаміку, особливо відчутно вдарила по економіках тих країн, які недостатньо швидко розбудовують інститути конкурентоспроможності. Серед них і Україна, яка експортує на світові ринки в основному ресурси та продукцію первинної обробки, попит на яку на традиційних ринках збуту вітчизняних товаро-виробників доволі різко знизився. Майже 90 % продукції, що виробляється в Україні, не має відповідного науково-технологічного забезпечення; наукомісткість промислового виробництва країни не перевищує 0,3 %, що на порядок менше світового рівня; на світовому ринку високотехнологічної продукції частка України становить лише 0,1 % (у розвинених країнах – близько 40 % ВВП). Така низька інноваційна наповненість є однією із вагомих причин глибокого економічного спаду у вітчизняному промисловому секторі протягом 2008–2009 рр. Так, у січні 2009 р. порівняно з січнем 2008 р. падіння виробництва у основній експортно-орієнтованій галузі – металургійній, склало 58,3 %, хімічній – 49,1 %, машинобудуванні – 58,3 % [1]. Отже, для стабільного економічного зростання вітчизняної економіки існує нагальна потреба підвищення її технологічної конкурентоспроможності, що визначатиме можливості та перспективи довгострокового розвитку багатьох її секторів.

Розв'язання цього завдання нерозривно пов'язано з активізацією інноваційної діяльності підприємств, упровадженню інновацій, здатних створювати їм стійкі конкурентні переваги. Водночас при плануванні інноваційної діяльності менеджментом вітчизняних підприємств (і особливо промислових) основна увага приділяється техніко-технологічним інноваціям або ж інноваціям у сфері маркетингу як таким, що складають основу формування споживчої цінності товарів і послуг. Проте суттєву користь підприємства можуть отримати і від інновацій, що мають інший характер. При цьому їх реалізація не потребує таких великих витрат порівняно із нововведеннями технологічними. Тому доволі актуальними є питання, пов'язані з визначенням можливостей підвищення ефективності господарювання вітчизняних підприємств та підвищення їх здатності реалізувати стратегію розвитку через упровадження нових організаційно-управлінських технологій, зокрема, фінансових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями використання інноваційного чинника для підвищення ефективності діяльності і зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств займаються нині доволі багато науковців, зокрема, О. Амоша, Л. Антонюк, В. Геєць, А. Гречан, Н. Гончарова, Ю. Гончаров, В. Дорофієнко, С. Ілляшенко, І. Крючкова, О. Орлов, С. Покропивний, В. Стадник, Л. Федулова, Н. Чухрай та ін. Однак аналіз існуючого наукового доробку показав, що основна увага науковців зосереджується на створенні сприятливих умов для інноваційної діяльності, завдяки чому підвищився б інтерес як власників бізнесу, так і власне людей творчої праці до створення нових видів продукції, розробки нових технологій чи вдосконалення існуючих технологічних процесів. Проте використання інноваційного чинника для підвищення ефективності діяльності і зміцнення конкурентоспроможності сучасного підприємства має бути усебічним, сприяти інноваційному оновленню та поліпшенню усіх функціональних складових системи менеджменту. Серед таких складових важливе місце відводиться підсистемі фінансового менеджменту, ефективність якої забезпечує фінансову стійкість суб'єкта господарювання, його життєздатність, зростання привабливості бізнесу для потенційних інвесторів і його ринкової вартості, а отже – спроможність акумулювати кошти, необхідні для реалізації завдань динамічного й сталого розвитку. Це актуалізує для вітчизняних